

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Доц. д-р ГЕОРГИ ВЕСЕЛИНОВ ГАНЧЕВ EMBL-HSG
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен **„ДОКТОР“**

в област на висше образование - 3. „Социални, стопански и правни науки“
професионално направление - 3.6. „Право“
докторска програма - „Граждански процес“

Автор: СВИЛЕН ИВАНОВ ЖЕКОВ

Тема: ПРОИЗВОДСТВО ЗА ДОПУСКАНЕ НА СЪДЕБНА ДЕЛБА

Научен ръководител: доц. д-р Камелия Николаева ЦОЛОВА, ЮФ /СУ/

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със Заповед № РД 38-609 от 21 Декември 2020г. на Ректора на Софийски университет „Свети Климент Охридски“ (СУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *„Производство за допускане на съдебна делба“* за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6. „Право“, докторска програма: „Граждански процес“. Автор на дисертационния труд е г-н СВИЛЕН ИВАНОВ ЖЕКОВ – задочен докторант към Катедра „Гражданскоправни науки“ при СУ „Св. Климент Охридски“ с научен ръководител доц. д-р Камелия Николаева ЦОЛОВА от Юридическия факултет на СУ.

Докторанта Свилен Иванов ЖЕКОВ е завършил специалност „Право“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 2010г. През периода от 15 Януари 2016г. до 28 Февруари 2020г. е задочен докторант към Катедра „Гражданскоправни науки“ при СУ с научен ръководител доц. д-р Камелия ЦОЛОВА от Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, като е отчислен с право на защита.

Професионалният живот на докторанта Свилен ЖЕКОВ е неразривно свързан с надграждане и трупане на безценен опит в същински юридически професии, включително заемане на магистратски длъжности, където има възможност да прояви придобитите от него знания, умения и способности. След завършване на висшето си юридическо образование в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, и преминаване на законоустановения стаж със съответния изпит за придобиване на правоспособност, Свилен ЖЕКОВ започва работа като (старши) юрисконсулт в Държавната комисия по хазарта. За едногодишен период от време е съдебен помощник във висшата съдебна инстанция в страната – Върховния касационен съд. След успешно спечелен конкурс, от втората половина на 2015г. започва своята кариера като магистрат – първоначално като кандидат за младши съдия в Националния институт по правосъдието, след това младши съдия в Старозагорски окръжен съд. Понастоящем е назначен на длъжност „районен съдия“ в Старозагорски районен съд. Дългогодишният опит убедително предполага да е разширил и обогатил чувствително професионалната си квалификация и умения на юрист, особено в качеството си на магистрат, който ежедневно разглежда и решава сложни житейски и юридически казуси. Владее на много добро равнище английски, което е безспорна предпоставка за да има възможност да ползва в оригинал литературни източници, както и за интернационален контакт с колеги, вкл. за да обогатява собствените си професионални познания по интересуващата го материя.

Представеният от Свилен Иванов ЖЕКОВ комплект материали на хартиен носител е в съответствие с приложимата нормативна уредба в областта, включително Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, като съдържа необходимите документи. Наред с дисертационния труд и автореферат, докторантът е приложил и 3 (три) научни публикации по темата.

II. Актуалност на тематиката

Разработения дисертационен труд на тема *„Производство за допускане на съдебна делба“* е свързан с класическа и представляваща интерес материя в научно-образователен аспект, както и с голямо практическо значение с оглед честотата на делбените производства по делата пред съдилищата. Направен е опит за пълно и цялостно изследване същността на т.нар. *„първа фаза“* в производството по съдебна делба. Сполучливо е потърсена връзката със създадените нови правни институти в гражданския процес, както и с измененията на съществуващите досега, вкл. с промененото разбиране на законодателя относно ускоряването на гражданското съдопроизводство. Избраната проблематика е добре съобразена с професионалната кариера на

докторантът като магистрат и хармонично се допълва с богатата научно-преподавателска дейност и значителен практически опит на научния ръководител доц. д-р Камелия ЦОЛОВА.

III. Познаване на проблема

Докторантът демонстрира професионално познаване същността на изследваната проблематика – законодателна уредба и доктрина, съчетани с широко използване и препратка към натрупалата се богата (понякога и противоречива) съдебна практика, включително откъм историческо развитие. Показана е способност за внимателно ползване на литературни източници, юриспруденцията, проявяване на творчески коментар и анализ на повдигнатите въпроси в материята.

IV. Методика на изследването

Избраната методика на изследване, включва общи методи на изследване и изучаване на обектите - логически и емпирически, както и специални, характерни и популярни за правната наука методи като - правно-догматичния, нормативния, логическия и исторически подход, с чиято помощ задълбочено се разглеждат повдигнатите въпроси в материята. В научният труд е подходено аналитично към съществуващата нормативна уредба, както и са използвани общонаучен функционален метод и онтологически метод на изследване. Тематиката предполага широко ползване на богатата съдебна, включително тълкувателна практика на ВКС (ВС преди), което позволява постигане на поставената цел и получаване адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд, както и спомага за безспорната му практическа насоченост и интерес за всички практикуващи юристи.

V. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд – с характеристиките на монографично произведение, е в обем от 396 страници, като коректно е посочен обхвата на изследваната проблематика. Съдържанието на научната работа включва титулна страница, съдържание, списък на използваните съкращения, увод, три глави, заключение, както и библиография. Към дисертацията са направени и 1245 бележки под линия, като списъкът с използваната литература наброява 87 заглавия. Всяка от главите е разделена на параграфи, като за по-ясно структуриране на изложението, в някои от параграфите са обособени точки, а част от точките са подразделени на подточки. В изложението има препратка към многобройни решения от съдебната практика, с акцент към по-новата тълкувателна практика на ВКС по действащия ГПК, която е и задължителна за съдилищата, както и широко използвани са бележки под линия. Направени са

редица предложения *de lege ferenda* на съответните места в научната работа. Езикът и използваните изразни средства прилягат на научна разработка от такъв мащаб.

В увода е обоснована необходимостта от изследване института на съдебната делба, като са очертани основните характеристики на производството.

В Глава първа на дисертационния труд докторантът въвежда и изяснява понятията, с помощта на които изгражда същинското си изложение. Обърнато е внимание на правната уредба, свързана с образуването на производството, вкл. на изискванията за допускане на делбата в гражданския процес. В този смисъл, и предвид спецификите на делбеното производство, изследвани са въпроси относно подведомствеността и подсъдността на иска за съдебна делба, страните и тяхната правоспособност и дееспособност, вкл. е направен критичен анализ на новата тълкувателна практика на ВКС и ВАС по релевантни въпроси.

В изложението по тази глава, докторантът разглежда и анализира въпросите за имуществените права, подлежащи на делба, като извежда общи правила относно делбата на вещи и вещни права. Направено е разграничение между допустимост и основателност на иска за делба в зависимост от твърденията на ищеца в исковата молба за съществуването, респ. несъществуването на вещта предмет на делбата. Акцентирано е върху изискването до делба да бъдат допускани само годни, реално съществуващи и обособени вещи, вкл. в светлината на практиката на Съда на ЕС. В заключение, докторантът разграничава три хипотези на недопустимост на делба, свързани с правата, чиято делба се иска, а именно: 1/ недопустимост на иска за делба – производството се прекратява; 2/ недопустимост на делбата поради естеството или предназначението на вещта или поради разпореждане на закона – искът се отхвърля, и 3/ недопустимост на извършване на делбата – делбата се допуска, но са налице ограничения относно способите за извършването ѝ.

По-нататък, в рамките на първа глава, се обръща обстойно внимание на проблематиката, свързана с предявяване на иска за делба, включително съдържанието на исковата молба и съответния отговор от ответната страна. Повдигнати са същностни проблеми във връзка с изясняване на понятията „вписване“, респективно „вписване на искова молба“, като са анализирани дискуссионни въпроси, както и са изразени интересни мисли и авторовите виждания с предложена методика за действие. Не е пропусната и проблематиката за процесуалноправните и материалноправните последици от предявяване на иска за делба, включително са разгледани хипотези и изразено становище във връзка с различни усложнения в исковия процес и делбеното производство.

В заключителната част на първа глава е разгледан института на отговора на исковата молба в гражданскопроцесуалното ни законодателство, както и връзката му с производството по съдебна делба. Обърнато е внимание на предварителната писмена подготовка на делото, включително по отношение допускането на съдебната делба.

Глава втора е посветена на същинското разглеждане на делото в производството по съдебна делба. Изследвани са релевантни въпроси по изготвяне на доклада в първоинстанционното производство по допускане на делбата. В тази връзка, анализирани са определенията по чл. 140, ал. 1 ГПК /същност, оттегляемост, обжалваемост/, както и процесуалната възможност на съда да изготви проектодоклад по делото. Докторантът достига до дискуссионния извод, че *„в производството по допускане на съдебната делба изготвянето на проектодоклад не е допустимо поради правилото на чл. 342 ГПК - тъй като подготовката на делото е в първото открито заседание, в което страните са длъжни да въведат своите искания, възражения и фактите, на които те се основават“*. Значително внимание е обърнато и на материята за доказването и доказателствените средства в производството по делба.

В тази глава са разгледани същностни за особеното исково делбено производство въпроси по въвеждане на преюдициалните правни спорове. Подробно са анализирани релевантните в случая разпоредби на чл.341, ал.2 и чл.343 ГПК. В тази връзка, в дисертацията е обърнато достатъчно внимание на различни хипотези на обективно съединяване на искове в първата фаза на делбата. Не са пропуснати и възможни други усложнения в делбеното производство като – прехвърляне на спорни права и приемство в процеса, участие на трети лица, както и на свързаните с разпоредителни действия с правото на иск или с предмета на делото - оттегляне на иска, отказ от иск, изменение на иска, съдебна делба.

Глава трета е посветена на всеобхватно разглеждане на решението по допускане на делбата. Обърнато е значително внимание на поставените от закона изисквания към съдържанието на съдебния акт, видовете решения и правните последици на постановлението на съда. Последователно и неразривно са анализирани трите въпроса, по които трябва да се произнесе решаващия съдия в решението по допускане на делбата, съгласно чл.344, ал.1 ГПК. Отбелязано е, че съдът следва да посочи в диспозитива на решението юридическите факти, от които е възникнала съсобствеността, като са разгледани различни хипотези. Маркирани са някои по-обща въпроси за отговорността за разноски, вкл. нейния характер, като е разгледано съотношението между разпоредбите на чл.355 и чл.78 ГПК. Засегнати са въпроси на привременните мерки в делбата, както и на произнасянето на съда в производството по чл.344,

ал.2, вкл. дискуссионни въпроси при обжалването и контрола спрямо постановяването съдебно определение.

Значително внимание е отделено на релевантни въпроси, отнасящи се до силата на пресъдено нещо на решението по допускане на делбата в особеното исково производство. В тази връзка е посочено, че *„решението постановено в първа фаза на делбата се ползва със самостоятелна СПН по въпроса за съсобствеността на имота предмет на делбата“*. В допълнение, докторантът сполучливо анализира влиянието на СПН на решението по допускане на делбата спрямо втората фаза на делбата.

В края на тази глава, авторът разглежда подробно въпросите във връзка с порочните решения в производството за допускане на делба, включително на възможната защита срещу тях. В изложението са застъпени и анализирани редица дискуссионни въпроси и становища по спорни въпроси в доктрината и съдебната практика по отношение на порочните съдебни решения в делбеното производство. Обърнато е съответно внимание на спецификите при въззивното и касационно обжалване на постановения съдебен акт, както и на защитата срещу порочни влезли в сила решения по допускане на делбата.

В заключителната част на научният труд, докторантът изтъква и обобщава своите изводи, че *„институтът на съдебната делба е единственото производство, уредено в ГПК, което се състои от две самостоятелни фази, завършващи с две съдебни решения, всяко от които ползващо се със собствена сила на пресъдено нещо“*, както и че *„прилагането на институтите на производството по допускане на съдебна делба, следва да бъдат съобразено с три основни момента: 1/ универсалността на делбеното производство, която изисква всички спорни въпроси да бъдат решени именно в него, 2/ наличието на втора фаза на делбата, която макар и самостоятелна е зависима от решаването на въпросите в първа фаза, тъй като делбеният съд е обвързан от решението по чл. 344, ал. 1 ГПК, и 3/ значителната уредба на делбата, намираща се в материалните закони /напр. принципът за получаване на реален дял от съсобствениците – чл. 69 ЗН/“*

Обобщена и ясно изразена е критичната авторова позиция към законодателния подход при приемане уредбата на Глава 29 от ГПК, механично възпроизвеждаща отменения кодекс, без съобразяване с новите положения и въведени институти, включително променената обществена и социално-икономическа среда.

VI. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

С разработения дисертационен труд с монографична насоченост, докторантът навлиза в дълбочина и достига до редица същностни изводи във връзка с все така актуалната материя на съдебната делба. Най-общо,

изтъкнатите иновативни, научни приносни моменти, могат да бъдат обобщени, както следва:

1. Научният труд представлява първото пълно и цялостно изследване на правната уредба на производството по допускане на съдебна делба по действащия ГПК. Проблематиката е разгледана многостранно, включително в тясна взаимовръзка с други процесуални институти и относими постановления на съда.
2. Извършен е цялостен, подробен анализ на колизиите и несъответствията в нормативната уредба на особеното исково производство за съдебна делба и правилата на общия исков процес, породени от механично възпроизвеждане текста на закона, без съобразяване с променените разбирания на законодателя за гражданското съдопроизводство по действащия ГПК.
3. Направен е завършен, многостранен анализ на производството по чл.344, ал.2 ГПК с характерните му последици.
4. Новаторски е изложението цялостен анализ на приложимостта на общия институт отговор на исковата молба в особеното производство за съдебна делба, както по отношение на иска за делба, така и на насрещния иск по чл.341, ал.2 ГПК и въведените за разглеждане в делбеното производство искове, свързани с преюдициални правоотношения между страните. В този смисъл, обърнато е внимание на редица дискуссионни въпроси от процесуално естество, включително във връзка с потенциалните преклузии и евентуалната необходимост от многократно даване възможност за отговор на исковата молба на участващите в производството по съдебна делба страни.
5. Изтъкната е интересна, необсъждана досега в литературата хипотеза, като е изведен положителен извод за необходимостта от вписване отговора на исковата молба в производството по съдебна делба в разгледания случай.
6. Релевантни хипотези от съдебната практика са разгледани в светлината на по-широк научно-теоретичен анализ, надхвърлящ конкретния казуистичен контекст, в който са били поставени.
7. Направен е същностен анализ на релевантна за съдебната делба обширна съдебна практика, включително на тълкувателни актове на ВКС от последните години, както и са ясно изразени и аргументирано изложени редица критични и заслужаващи внимание бележки.
8. Изтъкнати са редица интересни и сполучливи предложения за изменение на законодателно равнище, някои от които за пръв път в процесуалната доктрина и практика.

Съобразно достигнатите научни постижения, резултатите от дисертационния труд, посветен на първата фаза от производството по съдебна

делба, определено биха могли да бъдат полезни в редица насоки - усъвършенстване на действащата правна уредба, подобряване и уеднаквяване практиката на съдилищата, в процеса на обучение на студентите по право и съдебните кандидати, както и в ежедневната работа на всички практикуващи юристи по релевантната материя.

VII. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с разработваната от докторантът тема са представени и 3 (три) научни публикации, които са плод на плодотворни професионални творчески усилия в юридическата сфера, като отразяват достижения и научни резултати на дисертационния труд, вкл. са допълнително развити в настоящата работа.

VIII. Автореферат

Съдържанието и качеството на изготвения автореферат са в съответствие с изискванията на възприетите правила, като по същество достоверно и точно отразяват основните резултати, постигнати от докторантът в процеса по научно списване на дисертационния труд.

IX. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

По дисертационния труд, разбира се, могат да се направят и някои полезни бележки, които не намаляват цялостното достойнство на научното изследване, като с оглед на възможността за съобразяването им от докторантът в бъдещото си професионално развитие, бих могъл да спомена:

Дисертационният труд има стегнат и издържан вид, но все още би могъл да се прецизира в структурно отношение, съобразено с най-добрите практики за подобен вид научна работа. Така например, в някои от параграфите са обособени точки, а те от своя страна са подразделени на подточки, които биха могли да бъдат подходящо озаглавени, така че всички заедно да се изведат в общо, по-подробно съдържание. По този начин научният труд ще придобие още по-голяма прегледност и яснота, както и ще спомогне на читателя бързо да се ориентира и намира търсената от него проблематика, включително като придаде допълнителна стойност и тежест на творбата.

Някои от направените от докторантът изводи безспорно могат да бъдат поставени под съмнение, още повече, когато са твърде „смели“ или засягат въпроси, по които има вече изразени становища с тежест в доктрината или съдебната практика, вкл. при постановени тълкувателни актове с присъщите им правни последици. Понякога това води до известни противоречия или възможност за объркване - напр.: *„в производството по допускане на съдебната*

делба изготвянето на проектодоклад не е допустимо”, а след това „*в делбеното производство не е налице задължителна, а възможна предварителна писмена подготовка на делото*” – доколкото проектодоклада е част от писмената подготовка на делото, то ако нещо е недопустимо, няма как едновременно и да е възможно. Независимо от това, авторовите мисли и предложения *de lege ferenda* са добре аргументирани, толерантно изложени от научна и чисто практическа гледни точки, като могат да бъдат окуражени, както и определено споделени в много отношения.

На следващо място, следва да отбележа, че някак неусетно, читателят придобива чувството на места да се навлиза в проблематика отвъд необходимата за целта казуистика. Все в тази насока, понякога се разглеждат и/или обясняват в повече въпроси, понятия или институти, които не са централни за научното изследване. Същевременно се предполага същите да са познати на заинтересования и любознателен читател, доколкото се очаква аудиторията да се състои от професионалисти. В този смисъл, вярно, че самата материя е всеобхватна, широко застъпена като цяло в литературата и съдебната практика, но това предполага и необходимостта от поставяне на елегантни автори вътрешни граници по отношение на обема, акцентите и дълбочината на изследвания проблем.

Не на последно място, научният труд само би се обогатил, ако се разширят използваните литературни източници на чужд език, включително като съдържанието обхване по-обширен сравнително-правен анализ в материята.

Струва ми се за уместно да препоръчам на докторантът, след успешна защита на докторантската работа и известно прецизиране, да издаде като отделно монографично изследване научния труд, в който евентуално да бъдат отразени, съгласно авторовите виждания, дадени полезни бележки и препоръки от членовете на научното жури.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторанта Свилен Иванов ЖЕКОВ притежава задълбочена образователна подготовка, теоретични знания и професионални умения по научната специалност Граждански процес, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно

изследване и потенциал за значително творческо развитие и професионално самоусъвършенстване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и ***предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'ДОКТОР' на Свилен Иванов ЖЕКОВ*** в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6. „Право“, докторска програма: „Граждански процес“.

25 Февруари 2021 г.

Изготвил становището: .....

Доц. д-р Георги ГАНЧЕВ EMBL-HSG